

Макалюк І. В.,

к.е.н., доц., доцент кафедри економіки і підприємництва

Чернецька І. В.,

КПІ ім. Ігоря Сікорського

ІННОВАЦІЇ У ВИРОБНИЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Внаслідок російського вторгнення на територію України виробничий сектор зазнав кардинальних змін та зіштовхнувся із суттєвими викликами. Згідно з опитуванням вітчизняних підприємств, яке здійснювалося Центром ресурсоефективного та чистого виробництва, з початку повномасштабного вторгнення 52,8 % підприємств значно скоротили своє виробництво, а 23,6 %, взагалі, припинили свою діяльність [3]. Тому, в умовах сьогодення, надважливо здійснювати пошук інструментів, які стануть локомотивами підвищення ефективності виробничих процесів та допоможуть адаптуватись до нових реалій. Такими інструментами слугують інноваційні підходи до виробництва.

Наразі стає очевидним той факт, що без активізації інноваційної діяльності неможливо планувати українське відновлення. Впровадження інноваційних технологій у діяльність виробничого підприємства є вкрай важливим напрямом стратегічного розвитку в умовах війни і дозволяє підприємству бути гнучким та стійким до сучасних швидкозмінних умов.

Наприклад, інновації у формі цифрових технологій, таких як Інтернет речей (IoT), надають підприємствам можливість моніторити та вдосконалювати виробничі процеси в реальному часі. Штучний інтелект дозволяє комп'ютерам виконувати завдання, які раніше виконували лише люди. Його можна використовувати для аналізу великих масивів даних, прогнозування тенденцій та оптимізації виробничих процесів.

В свою чергу, роботизовані, програмовані системи та автоматизація на виробництві значно підвищують його ефективність. У 2023 році українська компанія «Softorg» отримала замовлення від фабрики взуття на оптимізацію обладнання для роботи некваліфікованих операторів. Фахівці запропонували встановити сучасні та програмовані швейні машини. Після налаштування та навчання інженерів, обсяг виробництва на етапі пошиття верхньої частини взуття зріс у три рази. А якість пошиття покращилась завдяки індивідуальним матрицям [4].

Також яскравим прикладом ефективного впровадження інноваційних технологій у виробництво є компанія «Сентарвіс». Як і багато інших підприємств, ця компанія зазнала значних втрат після 24 лютого і на той час головною метою стала оптимізація виробництва та підвищення продуктивності. Компанія зосередилась на інноваціях, а саме розробила енергоощадну технологію термічної обробки труб. Ця технологія дозволила у 4 рази підвищити продуктивність виробництва. Наразі компанія продовжує активно інвестувати в інновації, будуючи сучасне виробництво, яке зможе швидко адаптуватись до нових умов [2].

Постає питання, чому ж попри таку ефективність та значні позитивні зміни далеко не всі підприємства впроваджують інновації та модернізують свою діяльність. Адже за результатами опитування «Український бізнес під час війни», яке проводив Інститут економічних досліджень і політичних консультацій у 2023 році, лише для 23 % виробничих підприємств інновації є пріоритетом діяльності (рис. 1) [1].

Перш за все, з початку повномасштабного вторгнення підприємства змушені були скорочувати витрати на інновації та зміщувати фокус із «розвитку» на «виживання». Це призвело до скасування та перенесення багатьох інноваційних проєктів і спрямування ресурсів на підтримку базових виробничих потужностей. По-друге, інновації потребують значних інвестицій, а через економічну нестабільність більшість підприємств не ризикують вкладати у це гроші. Також ключовою проблемою є те, що на відміну від багатьох іноземних країн, де інноваційні та модернізаційні інвестиції є невід'ємною частиною бізнес-процесів, в Україні досі панує орієнтація на короткострокові прибутки та мінімізацію витрат.

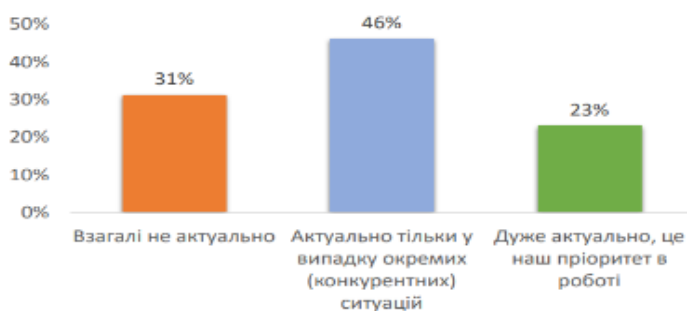

Рисунок 1 – Актуальність запровадження інновацій (% опитаних), 2023 р.

Джерело: [1]

Тому сьогодні дуже важливо стимулювати впровадження нових технологій у виробництво, зважаючи на важливість інновацій. Під час вищезгаданого опитування, більшість промислових підприємств зазначили, що для активізації інноваційної діяльності їм знадобиться державна підтримка (рис. 2). Зокрема 73 % респондентів вказують на важливість довгострокових програм підтримки на галузевому рівні, особливо зважаючи на діяльність вітчизняних виробників в умовах воєнного стану та пов'язані із цим ризики. Також підприємствам потрібні фіскальні стимули і заходи з налагодження контактів бізнесу з інноваторами.

Рисунок 2 – Стимулятори інноваційної діяльності в теперішніх умовах (% опитаних), 2023 р.

Джерело: [1]

Загалом, перспективи впровадження інновацій у виробничій діяльності в Україні значно залежать від зусиль самих підприємств, держави та суспільства в цілому. Вирішення наявних проблем та реалізація вищенаведених запитів можуть суттєво сприяти модернізації виробництва та забезпеченню стійкого економічного розвитку країни.

Таким чином, інновації можуть стати ключовим чинником для зростання конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку. Необхідно активізувати зусилля з метою створення сприятливого середовища для розвитку інновацій, що дозволить українським виробникам не лише виживати в умовах економічної нестабільності, але й розвиватися та процвітати в майбутньому.

Перелік посилань:

1. Ангел Є. Інновації під час війни не на часі, але як без них відновити країну? *Дзеркало тижня*. 2023. URL: <https://zn.ua/ukr/macroeconomics/innovatsiji-pid-chas-vijni-ne-na-chasi-ale-jak-bez-nikh-vidnoviti-krajinu.html>.
2. Балеv А. Чому варто інвестувати в інновації під час війни. *Новини бізнесу України і світу - The Page (3e Пейдж)*. 2023. URL: <https://thepage.ua/ua/experts/navisho-biznesu-potribni-investiciyi-v-innovaciyi-pid-chas-vijni/amp>.
3. Діяльність вітчизняних підприємств під час війни в Україні: дослідження реального стану та потреб (липень 2022). Центр ресурсоефект. та чистого вир-ва, 2022. 23 с.
4. Позитивний приклад автоматизації підприємства від SOFTORG. *Укрлегрпроm*. 2023. URL: <https://ukrlegprom.org/ua/news/pozytyvnyj-pryklad-avtomatyzacziyi-pidpryyemstva-vid-softorg/>.